

от 1907, стр. 12) и с това още един път е подчертал личната нота в нея“ (д-р Кръстев); „С гордост той казва за Иво Доля – за себе си...“ (Б. Пенев).

В своите текстове Пенчо Славейков е създал парадигмата за образа на Поета и пак чрез текстове, невинаги разпознавани като такива, си е осигурил възможността да попадне в нея. Иво Доля и Олаф ван Гелдерн са предчувствия, предначертания на критическия прочит. Един текст като „В родната земя“ на Боян Пенев е доказателство за това; там Славейков е запълнил онази „идеална“ фигура на твореца, която сам е създал, постигнал е онази „по-висока истина“, за която говори Пундев. И този текст, разбира се, е потвърдил истинността си в Иво Доля, в неговия пророчески жест, предугадал изгнаничеството на Славейков, самотната му смърт, живеенето му на „чужденец между нас“. Бихме могли да кажем, че във „В родната земя“ Пенчо Славейков е издиктувал себе си чрез Иво Доля; както и че вероятно тук се съдържа още един от отговорите на въпроса „Кое твори творците...“.

Накрая възниква въпросът – би ли могъл Олаф да „изговори“ Славейков по начина, по който го е направил Иво? Т.е. – ако Олаф ван Гелдерн е Пенчо Славейков, и Иво Доля е Пенчо Славейков, то Олаф Иво ли е? Парадоксалният отговор е – не съвсем, и те са различни в... смъртта си. В основата си двамата са резултат на един и същи мистификационен ход; да се питаме кой е по-близо до пораждащия ги първообраз, е все едно да питаме Грасдорф или Анварт е по-близо до Трявна, т.е. дали „пре-ността“ в превода или в нонсенса запазва по-голяма близост с оригинала. Дори ранната смърт на Олаф или „отложената“ смърт на Иво запазват симетрична отдалеченост спрямо средицния Славейков. Но белязаната със забравата старост на Иво Доля се оказва по-продуктивна за запълването на идеалната парадигма, тя го дарява с профетизъм, с толкова важната у Поета способност да провидиш собствената си – трагична – участ. У него деменцията е това, което е слепотата у Омир или глухотата у Бетховен – способността да виждаш отвъд зрението, да чуваш отвъд слуха... да бъдеш мъдър отвъд разума.

Олаф ван Гелдерн... Иво Доля... Пенчо Славейков – редица, която колебава увереността ни в авторството, усъмнява сигурността ни в първоизточника, в това кой кого написва... Хипостазите на автора – не разпадания или разрозявания на личността, а знаци на пожеланата идентичност, нейни конструирания и придобивания.